

Posudek vedoucího na DP Vojtěcha Mečírě

Časopis Květen

Diplomová práce Vojtěcha Mečírě se zabývá časopisem Květen, dnes mnohdy považovaným za svého druhu umělecký – ale i společenský – fenomén druhé poloviny padesátých let v Československu. Pojem „poezie všedního dne“ se vryl do paměti. Téma není naprosto nezpracované, ba naopak – především z hlediska literárního existuje jak sekundární literatura, tak některé memoárové příspěvky dobových aktérů.

Vojtěch Mečír se pokouší o něco jiného než o literární rozbor – literaturu bere jen jako kulisu, zatímco těžiště jeho práce tkví v popsání kontextu, v jakém Květen existoval a v snaze o nalezení „hranice možného“ pro socialistickou diktaturu druhé poloviny padesátých let. Klade si otázku, do jaké míry je možné Květen chápat jako třeba i trochu vzpurnější alternativu k oficiální ideologii, k ideologii s nepopíratelně monopolními ambicemi.

Mečír se ve své práci opírá především o tři typy pramenů – jednak o samotný časopis Květen, jednak o natočené rozhovory s pamětníky, jednak o archivní materiály – zápisy z jednání orgánů Svazu československých spisovatelů a zápisy z jednání Politického byra (Národní archiv). Rovněž – což je třeba ocenit – se Mečír pokoušel „vytěžit“ Památník národního písemnictví.

Práce s prameny, jinak samozřejmě velmi cenná, však má dost zásadní vady a zužuje celkovou perspektivu. Archiválie jsou využity překvapivě málo (odkazy na ně jsou spočítatelné v jednotkách) a i na místech, kde se na ně autor odkazuje, jsou spíše uváděny formálně – jen poskrovnu rozvíjejí nějakou argumentaci. Například na straně 29 je věta (tvrzení): „z archivních materiálů je však zřejmé, že Květen opravdu s Hlavní správou tiskového dohledu (HSTD) problémy měl“. Za touto větou, v níž se explicitně na archiv autor odkazuje (a používá ho jako důkaz), ovšem následuje pouze poznámka pod čarou odkazující na dále nespecifikovaný „Dopis redakce Květena o dalších zásadách HSTD“ projednávaný na jednání předsednictva ÚV SČSS. Autor z tohoto dopisu vůbec necituje, tudíž vzniká otázka, zdali jej četl a jestli tedy jeho tvrzení (jistě pravdivé) tímto odkazem pokládat za dokázané.

Podobně nejasná je autorova práce s nahranými rozhovory. Jde o celkem tři rozhovory: s Ivanem Klímou, Janou Štroblovou a Petrem Wittlichem. O důvodu, proč zrovna s těmito narátory autor hovořil (proč ne s jinými?), se ale nedozvíme. Stejně tak je málo vysvětleno, proč je autor vlastně dělal a s jakým záměrem je dělal – sám přiznává, že jim připadla „úloha spíše dokreslovat děje“ (s. 12) a úloha uvést autora do tématu, což se mi zdá velmi málo. Přitom ale například postřeh z rozhovoru s Ivanem Klímou (s. 56) svědčí o tom, že rozhovory (i když pouze tři) bylo možno zajímavě analyzovat, neponechat jim jen místo „dokreslovače“ děje – navíc jen málokdy využitého. Sám autor třeba u Petra Wittliche připomíná, že vlastně stál dost mimo okruh tehdejšího Květena – proč jej tedy natáčet?

Tudíž ústředním pramenem, o nějž se autor skutečně poctivě opírá (nikoli pouze formálně), jsou pak jednotlivé ročníky časopisu Květen. Přitom je vidět, že autor poctivě a se zájmem tehdejší literaturu „načetl“ – z textu je to patrné. Analýza samotného časopisu je pak vhodně doplňována primární literaturou a z tohoto kontextu tak práce působí celistvě.

Úroveň práce s prameny je sice větší systémovou vadou textu, neměla by ale zakrýt, že se Vojtěch Mečír pokouší poctivě vyrovnávat s hlavními úskalími tématu. Základní problémy, s nimiž se časopis musel po dobu své existence potýkat, jsou interpretovány věrně a autor se

nebojí vkročit i na půdu příbuzných oborů – vedle historie tak text využívá především literární vědy.

Z diplomové práce tak lze velmi dobře vyčíst, kde Květen narážel limity možného, co už komunistický systém vnímal jako ohrožující, jak redakce na kritiku z oficiálních míst reagovala a autorovi se podařilo na příkladech ukázat i různost uvnitř samotné redakce časopisu (zejména po štěpné linii „staří“ vs. „mladí“). Z hlediska popisu „fenoménu“ je proto práce korektní a na pramenech založenou deskripcí, nicméně nepřináší nakonec nic objevného, spíše shrnuje diskusi (a místy se vůči dosavadní sekundární literatuře vymezuje).

A to je škoda – při dostatečně analytickém využití typologicky rozrůzněných pramenů by text mohl k tématu „Květen“ přidat mnohem více. Takto je text sice přijatelný, dostatečně erudovaný a zajímavý, nicméně místy plochý, což je spojeno se základní systémovou vadou – nedostatečným využitím a interpretací dostupných pramenů. Ze shora napsaného mohu text k obhajobě doporučit a při kvalitní obhajobě je možné jej ohodnotit stupněm velmi dobře.

V Praze dne 5. června 2013

.....

PhDr. Přemysl Houda, PhD.